

Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць.

Беларусы Латвіі. Цікавыя асобы. Чалавек з вялікай літары.

Аўтар: Олесавы Іна Яўгенаўна
Латвія, Елгава
Елгаўскае беларускае таварыства «Лянок»
27038385 inna.olesova@inbox.lv

красавік - ліпень, 2014 год

Беларусы Латвіі

Спакон вякоў сувязі суседніх народаў - беларусаў і латышоў - былі вельмі цеснымі. На пераломе дзвюх эпох у Латвіі пражывала больш за 120 000 беларусаў. У сапраўдны момант - амаль 76 тысяч. У г.Елгаве і Елгаўскай акрузе пражывае каля 3 000 беларусаў.

У канцы 80-х - пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя ў Латвіі былі створаны першыя суполкі беларусаў. Адным з першых - таварыства "Прамень" у Рызе (старшыня Алёна Лазарева, дэпутат XI Сэйма Латвіі). Сёння Саюз беларусаў Латвіі аб'ядноўвае 14 арганізацый па ўсёй краіне (старшыня Валянціна Аляксандраўна Піскунова). У г. Елгаве актыўна працуюць два выдатных беларускіх таварыства : «Лянок» (старшыня Алёна Грыслэ) і «Злата» (старшыня Зэнта Трэцьяк).

Беларусы-актывісты прапагандуюць і развіваюць беларускую мову, беларускую культуру і беларускія традыцыі. Амаль пры кожным таварыстве ёсць фальклорныя ансамблі, якія выступаюць па ўсёй Латвіі і за межамі краіны. Пры Елгаўскім беларускім таварыстве "Лянок" існуе аднаімённы фальклорны ансамбль, а нядаўна створаны ансамбль "Злата" - на радасць усім - робіць першыя крокі.

Сёлета спаўняецца 20 гадоў існавання газеты Саюза беларусаў Латвіі "Прамень".

У Рызе працуе беларуская асноўная школа ім. Янкі Купалы (дырэктар Ганна Іванэ).

Беларусы, пражываючы ў Латвіі, як нацменшасці, маюць магчымасць ведаць і любіць дзве культуры, дзве мовы, інтэгравацца ў латвійскае грамадства, захоўваючы сваю ідэнтычнасць. Беларусы Латвіі - другая па колькасці нацыянальная меншасць краіны (3,4% жыхароў у пачатку 2014 г., або 74,2 т. чалавек, з іх 38,5 т. неграждан Латвіі, а 30,4 т. - грамадзян Латвіі).

Беларусы, безумоўна, любяць сваю Айчыну-Беларусь, а Латвію цяпер называюць сваёй радзімай і робяць усё магчымае для гармоніі, росквіту і міру на гэтай зямлі.

Чалавек з вялікай літары.

Зэнта Трэцьяк.

Дата нараджэння: 24 сакавіка 1960 года

Месца нараджэння: Латвія, Баускі р-н

Нацыянальнасць: беларуска

Месца жыхарства: Латвія, г. Елгава

Сямейнае становішча: замужам, мае 2 дарослых дачок і 2 унукаў

Адукацыя: вышэйшая юрыдычная

Прафесія: юрыст

Званне: палкоўнік-лейтэнант паліцыі

З 1977 - 2011 г.г. Зэнта Трэцьяк працавала ў сістэме Міністэрства Ўнутранных спраў Латвіі.

Займанья пасады:

1995-2003 г.г. - начальнік аддзела крымінальнага розыску Елгаўскага гарадскога і раённага ўпраўлення паліцыі;

2003-2009 г.г. - начальнік Добельскага раённага ўпраўлення паліцыі, адзіная жанчына ў Латвіі, якая займала гэтакі высокі пост;

2009-2011г.г. - начальнік Елгаўскага ўчастка Земгальскага рэгіянальнага кіравання дзяржаўнай паліцыі, працавала да выхаду на пенсію па выслуге гадоў.

У цяперашні час Зэнта Трэцьяк:

дэпутат Елгаўскай краёвай думы;

кіраўнік сацыял-дэмакратычнай партыі «Согласие» Елгаўскага краю;

старшыня Елгаўскага беларускага таварыства «Злата»;

член праўлення Саюза беларусаў Латвіі.

14 красавіка 2014 г. Панядзелак. Сёння ў мяне адбудзецца першая сустрэча з цікавай і незвычайнай жанчынай. Яе імя- Зэнта Трэцьяк.

Адкрыты твар, абаяльная ўсмешка і вялікія вочы ... ўважлівыя, глыбокія і на столькі бяздонныя, што здаецца, як быццам увесь свет, жыццёвы вопыт і мудрасць змясціліся і адлюстроўваюцца ў іх. Маё лёгкае хваляванне рассейваецца, як толькі я бачу Зэнта, і міжволі прыходзяць думкі: "Што робіць чалавека чалавекам? Моцным, рашучым, тым, хто любіць і разумее, хто жадае прыйсці на дапамогу іншаму: бескарысліва, проста таму, што іншы таксама - чалавек? Што робіць чалавека чалавекам з вялікай літары? Звання, рэгаліі, чыны? Або ёсць нешта ў сэрцы непаўторнае, вельмі сціплае і схаванае, што даецца з малаком маці? Кажуць, у кожнага чалавека ёсць сваё прызначэнне ў жыцці на гэтай зямлі: хтосьці стараецца і імкнецца выканаць яго, а нехта, так і не зразумеўшы, пражывае ўсё сваё жыццё без мэты. »

Бацькоўскі дом-пачатак пачаткаў

«Мама мая, Мішута (Мишута) Лілія Паўлаўна, нарадзілася 24 снежня 1943 года ....» - не спяшаючыся, ціха пачынае свё апавяданне Зэнта.

І я разумею, як нялёгка даюцца першыя словы ўспамінаў, бо прайшоў толькі год, як Зэнта пахавала маці, і амаль 3 гады назад- бацьку. Як Кажуць людзі, асірацела ... У любым узросце цяжка губляць самых любімых, самых родных і блізкіх людзей, навучыцца жыць ужо без іх, у той жа самы час не губляць веры і надзеі, што нябачным чынам яны прысутнічаюць заўсёды побач, моляцца і дапамагаюць нам. І, самае галоўнае, жывуць вечна ў нашай памяці і сэрцах.

"У Віцебскай вобласці, Шаркаўшчынскім р-не, с/с Германавічы, с. Зорка"- працягвае Зэнта. «Яна была самай малодшай з 3-х сясцёр. Мае бабуля і дзядуля - бацькі маці- жылі ў Беларусі: дзед ваяваў, з вайны не вярнуўся- прапаў без весткі, а бабуля пераехала ў 1961 годзе ў Латвію і сышла са ўдаўцом, у якога на руках засталася чацвёрка дзяцей. Прыняла іх, як родных».

І раптам у яе вачах запальваюцца іскрыны, ад якіх становіцца неяк цёпла, Зэнта трохі ўзносіць свой голас і з гонарам кажа: «Мой бацька, Мішута(Мишута) Леанід Віктаравіч, нарадзіўся 17 сакавіка 1941 года ў Міёрскім раёне, с/с Дзісенскі, с.Паплавы. У сям'і быў старэйшы, рос у мясцовасці, дзе працякаюць дзве ракі- Дзісна і Яленка, але плаваць так і не навучыўся ». Усміхаецца Зэнта.

«Яго малодшы брат жыве ў Украіне, усё жыццё працаваў на шахтах у Луганску, цалкам страціў зрок; а малодшая сястра жыве ў найпрыгожым мястэчку Барауха за Полацкам. Яго бацькі ўсё жыццё працавалі на зямлі: маці (да вяселля) працавала ў Цесіскім раёне ў гаспадара, які быў так задаволены працавітай Лідзіяй, што падарыў ёй за добрую працу веласіпед, а бацька Віктар быў паважаным чалавекам-старшынёй калгаса. Ён быў добрапрыстойны, сярод людзей славіўся адказнасцю і вялікім аўтарытэтам. »

Зэнта звярнула ўвагу на тое, што Лідзія ведала латышскую мову, і толькі гэта выратавала ёй і яе сыну (бацьку Зэнты) жыццё ў час вайны ...

Маці Зэнты - чалавек «на вагу золата» - працавала даяркай на ферме, перад выхадам на пенсію займала пасаду касіра і інспектара ў аддзеле кадраў. Яна была майстрам «на ўсе рукі»: шыла адзёжу на швейнай машынце " Zinger", вязала кручком і на спіцах, вышывала крыжыкам і гладзю, бегла друкавала на пішучай машынце!

Бацька Зэнты з маладосці працаваў кінамеханікам і трактарыстам. Адночы ў вясковым клубе, на танцах, ён заўважыў маладзенькую дзяўчыну. Сам Леанід ніколі не танцаваў, а проста назіраў за ёй, але пасля танцаў заўсёды праводзіў Лілію да самай хаты. І неўзабаве паўсталі паміж імі першыя пачуцці ... як аказалася, на ўсё жыццё!

На скрыжаванні дзвюх дарог

У 1959 годзе Леанід і Лілія пераехалі ў Латвію, Баўскі раён, мястэчка Віестуры.

Лілія была зусім юная, толькі 17 гадоў споўнілася. Працавала даяркай на ферме да апошніх дзён перад родамі. Бригада хуткай медыцынскай дапамогі везла Лілію ў Баўску, ды вось ... на скрыжаванні дзвюх дарог ... гэта і адбылося!

Пра скрыжаванне шмат вершаў напісана і песень спета, але чамусьці сумных.

«На перекрестке 2-х дорог,
Ни в чём друг друга не вина,
Простимся мы на вечный срок,
Когда забудешь ты меня...»

Нават якія-та прыкметы нядобрыя ёсць, а ў нас- асаблівы выпадак, у нас - дзіця нарадзілася!
Бацька сказаў: «Ці знік, ці далёка пойдзе!»

І для сям'і нованароджанай дзяўчынкі скрыжаванне 2-х дарог Елгава-Бауска і Віестуры - Рундэльскі замак стаў гістарычным месцам; праязджаючы яго на машыне, бацька заўсёды гучна сігналіў у гонар дачкі!

Бацькі і дзеці

15 мая 1961 года ў Леаніда і Ліліі нарадзіўся сын, якога назвалі Мікалай, а ў 1963 гаду сям'я пераехала ў воласць Яунсвірлаўка, Елгаўскі р-н, гаспадарка «Дзірніекі».

Бацькі з дзяцінства прывіталі дзецям любоў да працы. У 7 гадоў Зэнта сама даіла карову, маці брала яе з сабой на ферму, і Зэнта ўжо сапраўды ведала «адкуль малако бярэцца!»

У вясковых дзяцей ёсць добрыя навыкі працы ў хате, у лесе і на полі; бацькі смела давяралі Зэнта і Мікалаю весці гаспадарку(былі і карова, і трусы, і кураняты, і парасяты). У вольны час яны таксама дапамагалі дарослым прыглядаць суседскіх дзяцей.

Несумненна, хацелася нашым героям у казакоў-разбойнікаў пагуляць, але яны з усёй адказнасцю разумелі, «што летні дзень год корміць». Разумелі, што сенакос - справа, якая не церпіць адкладу, не паспееш азірнуцца, як насоўваецца навальнічная хмара. Дзеці абавязкова ўдзельнічалі ва ўборцы сена. Гэта для іх, вядома, цяжкая праца, але і вялікае задавальненне-пакачацца ў свежаскошанай траве, а потым ад душы наскакацца, утоптаючы сена!

Выхаваўчым працэсам у сям'і займаўся бацька. Яму не трэба было паўтараць дзецям некалькі разоў, дастаткова было аднаго разу! Дзеці паважалі бацькоў, слова бацькі для іх было закон! Бацька быў строгі і патрабавальны да дзяцей, за непаслушэнствам ійшла сур'ёзная размова і пакаранне. Зэнта ўспамінае: «Бывала ... слухаеш бацьку і з кожнай хвілінай усё больш разумееш, што вінаватая, і становіцца так сорамна і нядобра». Бацька быў чалавекам вялікага аўтарытэту, сапраўдным прыкладам для сваіх дзяцей.

Бацькі вучылі дзяцей паважаць старэйшых, паважаць традыцыі і мову продкаў, любіць Радзіму і людзей, быць годнымі людзьмі, сумленнымі і добрымі.

Летам, часам і зімой, дзеці гасцявалі ў бабулі ў Беларусі; вяртаючыся ў Латвію, у іх быў вялікі запас беларускіх слоў, гаварылі з беларускім акцэнтам і «не чыста» па-руску. Латышскай мове Зэнта навучылі яе хросныя Вольга і Пётр Шмідт, пра якіх яна ўспамінае з асаблівым цяплом. Яны далі дзяўчынцы рэдкае, але такое гучнае імя- Зэнта. Хросныя вельмі шмат дапамагалі Леаніду і Ліліі ў выхаванні дзяцей.

Бацька і маці вельмі ганарыліся Зэнтай, і яна ў сваю чаргу старалася іх ня падвесці. Бацькам ніколі не было сорамна за сваіх дзяцей, бацька горда падкрэсліваў іх самастойнасць. Зэнта, ужо стаўшы дарослай, як і раней, заўсёды гаварыла з бацькам, прыслухоўвалася да яго і знаходзіла з ім агульную мову.

Бацька памёр 2 ліпеня 2011 года. Гэта быў першы дзень, калі Зэнта выйшла на пенсію па выслуге гадоў. Гадзіны ў кабінёце спыніліся, і яна адчула «нешта нядобрае». У бацькі здарыўся інсульт, да апошняй хвіліны і апошняга ўздыху Зэнта была побач з ім, трымаючы яго за руку і ўспамінаючы, як ён малады і моцны, нёс яе на плячах.

Маці памёрла 9 сакавіка 2013 года.

Зэнта сама сабе задавала пытанні: «Калі бацькоў не стала, я часта думала, можа быць мы мала размаўлялі? Мала ўвагі аказвалі бацькам? Можа быць, нешта засталася недагавораным і недаробленым?» І сама сабе адказвала:

«Мы ніколі не забывалі бацькоў, заўсёды тэлефанавалі ім, праязджалі ў госці, заўсёды разам саджалі і капалі бульбу, клапаціліся пра бацькоў, і, гледзячы на нашы паважлівыя і добрыя, годныя адносіны, у атмасферы любові і павагі раслі нашы дзеці. І цяпер без напамінку нашы дарослыя дзеці заўсёды заязджаюць на могілкі да дзядулі і бабулі.»

Прышла бяда - адчыняй вароты

1987 год. Нішто не прадвясчала бяды. Прайшло толькі тры месяцы, як адыгралі вяселле. Брат Мікалай ажаніўся! Маладая, прыгожая жонка Вольга, бязвоблачныя мары, вялікія планы на светлую будучыню, абяцанні быць заўсёды разам: і ў радасці, і ў бядзе...

У той дзень усё ішло, як звычайна. Мікалай усталёўваў антэну на хате, і раптам не ўтрымаўся і зваліўся з трохпавярховага дома на зямлю. Ачнуўшыся, адчуў дзікую боль у целе і не змог паварушыцца. Прысуд лекараў быў суровы: пералом пазваночніка ў трох месцах, паралізаваны, прыкаваны да ложка, хадзіць не будзе.

Усе мары і планы рухнулі ў адзіную хвіліну. Жонка Вольга збегла... Мікалай думаў: «Чаму менавіта са мной? За што? Каму ад гэтага лягчэй? Няўжо, перажыўшы гэта, я стану чысцей і мацней душой?» У той жа самы час у сэрцы Мікалая загарыўся новы агонь і жаданне не здавацца, а жыць!

Для сям'і надышоў цяжкі перыяд жыцця. Уся сям'я яшчэ больш згуртавалася, гора яшчэ больш аб'яднала родных і блізкіх людзей.

Чалавек нават не прадугледжвае і не ведае, што яму пад сілу, калі прыходзіць бяда.

Маці пастаянна і старанна малілася, хадзіла ў царкву, ні на хвіліну не губляючы надзеі, што Бог явіць ласку і даруе сыну вылячэнне, і што яе ўпартасць, цвёрдасць духу і вера змогуць пераадолець сілы зла.

І цуда адбылося! Праўда, не адразу, паступова ... Мікалай перасеў у інвалідную калыску, потым устаў і пайшоў! Сказаў: «Ну, які ж я інвалід?!» І адмовіўшыся ад інваліднасці, па сіле і магчымасці заўсёды выконвае якую небудзь працу.

Мужны чалавек, моцнай і нязломнай волі, моцнага духу, які перажыў вялікую трагедыю ў жыцці, дзякуючы любові і падтрымцы сваёй сям'і, выжыў, працягвае жыць і радавацца кожнаму дню!

Мікалай падкрэслівае: «Пасля смерці нашых бацькоў мы з Зэнтай сталі яшчэ бліжэй. Я вельмі ўдзячны Зэнта і яе сям'і за дапамогу і падтрымку. Гэта шчасце мець такую сястру, я ганаруся Зэнтай».

Школьная цудоўная пара

У 1967-75 г.г. Зэнта вучылася ў Дзірніцкай 8-гадовай школе, а ў 1975-77 г.г. - у Елгаўскай сярэдняй школе № 3.

Аднойчы, калі Зэнта вучылася ў 4-м класе, настаўніца А. І. Волкава задала сур'ёзнае пытанне вучням аб тым, хто кім хоча быць, калі вырасце? Хтосьці адказваў-шафёрам, хтосьці - трактарыстам, а Зэнта спантанна адказала: «Хачу быць міліцыянерам!»

На светапогляд маладой дзяўчыны і выбар прафесіі паўплываў фільм, які ішоў у той час «Следства вядуць знаўцы». Знакамітыя следчыя-Знаменскі, Томін і Кібрыт... Зэнта захоплена чытала часопісы «Чалавек і закон», адказвала на пытанні, адгадвала крыжаванкі Шэрлака Холмса, пісала лісты, напрыклад, у Варонеж, даведвалася, дзе можна атрымаць юрыдычную адукацыю і, самае прыемнае і дзіўнае, атрымлівала адказы. І кожны раз усё бліжэй і бліжэй набліжалася да сваёй мэты!

Маці раіла Зэнта паступаць у Елгаўскую сельска-гаспадарчую акадэмію, а бацька рашуча сказаў: «Хай сама выбірае!» За што Зэнта яму бязмежна ўдзячная па гэты дзень!

На сустрэчу да мары

Пасля заканчэння школы, Зэнта падала дакументы ў Латвійскі Дзяржаўны Ўніверсітэт на юрыдычны факультэт. На трэцім экзамене «правалілася», забрала дакументы (ніхто не падказаў, што можна вучыцца на завочным аддзяленні) і адразу ж адправілася шукаць працу, але так як ёй не споўнілася яшчэ 18-і гадоў, ніхто яе і слухаць не стаў. Строгая жанчына-інспектар па справах непаўналетніх, можна сказаць, проста выставіла Зэнту за дзверы!

Дзяўчына са слязамі на вачах выйшла на вуліцу і спынілася ля стэнды «Іх вышуквае міліцыя», яна не ведала, куды ж ісці далей, толькі ціха і горка плакала.

Бываюць у жыцці лёсавызначальныя сустрэчы. Гэта праўда. Такая сустрэча адбылася і ў жыцці нашай гераіні. Начальнік мед.вытрэзвіцеля Пурмалет Уладзімір Уладзіміравіч апынуўся чалавекам добрасардэчным і неабыякавым: праходзячы міма маладзенькай дзяўчыны, якая плача, ён спыніўся і з непадробнай цікавасцю спытаў пра тое, што ж здарылася. Уважліва выслухаўшы гісторыю дзяўчыны, якая не адбылася студэнткай ЛДУ, але якая марыць з дзяцінства стаць міліцыянерам, ён сцвярдзальна сказаў: «Лічы, што праца ў цябе ёсць!»

Гэта быў свядомы крок у дарослае жыццё, яшчэ адзін крок на сустрэчу да сваёй мары. Зэнта дапамагала сакратару выпісваць пошты, запаўняць бланкі, дапамагала кастэлянке мед.вытрэзвіцеля. А самае галоўнае - актыўная, стройная, спартыўная дзяўчына прымала ўдзел ва ўсіх спаборніцтвах па ўсіх відах спорту, прымала ўдзел у спаборніцтвах і па лёгкай атлетыцы, і па стральбе, як працаўнік мед.вытрэзвіцеля. Зэнта заўсёды займала першыя месцы.

Але асабліва запомніўся дзяўчыне Латвійскі чэмпіянат МУС па кросу ў Тукумсе. Зэнта ўспамінае: «Забег быў цяжкі, нават мужчыны схадзілі з дыстанцыі, хтосьці прыйшоў апошні, я сама была амаль у фінішу, але глядзячы на адну жанчыну, як цяжка ёй пераадолюваць тыя метры, што засталіся, вырашыла праявіць салідарнасць і падтрымку, пабегла побач з ёй. У той раз на п'ядыстале я апынулася другой, а яна - першай». Зэнта ўсміхаецца.

У 1987-90 г.г. Зэнта паступіла ў Рыжскую сярэдняю спецыяльную школу міліцыі на завочнае аддзяленне, больш за ўсё ёй падабаўся прадмет "Крыміналістыка". Вучобу Зэнта скончыла з чырвоным дыпламам.

Пасля вучобы Зэнта, у званні мл.лейтэнанта і на пасадзе інспектара па справах непаўналетніх, атрымала размеркаванне ў Елгаўскі раён. На 16 с / с даводзілася толькі 2 інспектара. Зэнта дастаўся адзін з самых нялёгкіх раёнаў (Калнцыемс-Валгунде-Озалніекі-Ціенас-Чырвоная гліна, Спартак-Сідрабэне-Гарозе-Яунсвірлаўка). Сур'ёзная крымінагенная абстаноўка была ў Калнцыемсе (будаўнічы завод) і на Чырвонай гліне (цагляны завод). Зэнта рана, не па веку набралася жыццёвага вопыту, навучылася думаць не толькі пра себе, но і пра іншых, навучылася працаваць у калектыве, не стала жорсткай і "не зламалася", за кожнай сітуацыяй у першую чаргу Зэнта бачыла і бачыць чалавека.

У 1991 годзе Зэнта Трэцьяк займала пасаду інспектара па справах непаўналетніх і наркотыкаў.

У лютым 1993 г. - пасля раскрыцця вялікай групы забойстваў і разбойных нападаў са зброяй на запраўках і г.д. - заняла пасаду зам.начальніка крымінальнага вышуку (да гэтага моманту была в.а.)

1995 -2003 г.г. - Зэнта Трэцьяк - начальнік крымінальнага вышуку Елгавы і Елгаўскага раёна. 1 чэрвеня 2003 года ў сувязі з ратацыяй Зэнту перавялі з Елгавы ў Добеле.

2000-2006 г.г. - вучоба ў Акадэміі паліцыі, завочнае аддзяленне. Вышэйшая адукацыя. Восень 2006 года - бакалаўр, люты 2008 года - магістр (грамадзянскае права).

2003-2009 г.г. -3.Трэцьяк - начальнік Добельскага раённага ўпраўлення паліцыі, адзіная жанчына ў Латвіі, якая займала гэтакі высокі пост.

Зэнта паведала: "Было вельмі шкада пакідаць Елгаву, да мяне прыходзілі з мясцовай рэдакцыі і распавядалі, што ў іх ўвесь час тэлефануе тэлефон і людзі кажуць: "Навошта вы яе адпусцілі?" Стала так цёпла і прыемна ... Значыць, нездарма 25 гадоў адпрацавала ў Елгаве, і нешта, мабыць, зрабіла добрае, раз мяне так шанавалі. Часам чалавеку вельмі патрэбен той час, калі ён чуе добрыя водгукі пра сябе, пра сваю працу, гэта матывуе да далейшых дзеянняў і перамог.

Амаль адразу я сутыкнулася з праблемай дысцыпліны супрацоўнікаў, прыйшлося правесці вялікую арганізатарскую працу, я адказвала не толькі за аператыўную працу, але і гаспадарчыя пытанні былі на мне. Да прыкладу, зламалася машына - трэба знайсці грошы на яе рамонт, і грошы таксама патрэбны былі для рамонту фасада будынка паліцыі, памяшканняў, кабінетаў і г.д. Калі я пачынала працаваць у Добеле, спачатку дамаглася, каб перад уваходам у будынак паліцыі людзі бачылі не груды недакуркаў у скрынках, а дагледжанасць і зялёныя падстрыжаныя газоны. Таксама працавала над тым, каб падняць прэстыж паліцейскага - ад акуратнага выгляду, карэктных адносін да калег і наведвальнікаў да чысціні памяшканняў. Аб'ядноўваліся сям'і, людзі заслужана і прыгожа, са слязамі на вачах і словамі падзякі, ішлі на пенсію. Гэта была вялікая штодзённая праца."

2009-2011гг. - Зэнта Трэцьяк - начальнік Елгаўскага ўчастка Земгальскага рэгіянальнага кіраваньня дзяржаўнай паліцыі, працавала да выхаду на пенсію па выслуге гадоў.

З.Трэцьяк мае шмат узнагарод, грамат і падзяк. Яна ўзнагароджана 51 раз, мае 4 медалі, нагрудны Знак "Выдатнік паліцыі", Знак пашаны Латвійскага ахоўнага фонду "Лачплесіс". Ад Міністэрства Ўнутраных Спраў міністр З.Чэверс уручыў Зэнта Падзячную грамату.

1 чэрвеня 2011 года на ўрачыстым прыёме ў мэра Елгавы Андрыса Равіньша Зэнта Трэцьяк была ўзнагароджана Падзячнай граматай.

Зэнта Трэцьяк заслужыла прафесійны і чалавечы аўтарытэт дзесяцігоддзямі безкарысьлівага служэньня Латвіі і яе народу, яна прапрацавала ў Органах Унутраных Спраў 34 гады, 28 з якіх - у Елгаве.

Зэнта казала: "У маёй біяграфіі два гарады- Елгава і Добеле. Мая жыццёвая пазіцыя- ЧАЛАВЕК і ўсё для ЧАЛАВЕКА. "

Сям'я

29 лістапада 1980 года Зэнта выйшла замуж за Леаніда Леанідавіча Трэцьяка, 1959 года нараджэньня. Яго бацька - беларус, з-пад Мінску, маці-руская (Наўгародская вобласць). Пасля службы ў арміі Леанід прыйшоў працаваць у міліцыю, праз 21 год па выслуге гадоў выйшаў на пенсію. Займаў пасаду начальніка ўчастковых Елгавы, затым- начальнік участковых Добельскага раёна ў Добеле. Мае званне - капітан паліцыі.

Зэнта працавала з мужам у адным Упраўленьні, пагаварыць малі магчымасць толькі, калі вярталіся дадому. Дома іх чакалі дачкі, якія самастойна прыбіралі кватэру, рабілі ўрокі і самі вячэру. За вячэрай ішла гутарка, як у каго прайшоў дзень. Калі дзеці чулі размовы бацькоў пра лёсы некаторых непаўналетніх - пранікаліся спачуваннем і былі гатовыя аддаць свае рэчы ў сям'і, дзе дзецям патрабавалася дапамога. Калі дзеці былі малыя, Зэнта і Леанід працавалі, падладжваліся, змянялі адзін аднаго, працавалі па зменах. Так і гадавалі дзяцей.

Адпачываць даводзілася рэдка. Вядома, Зэнта стамлялася, тады яна выязджала хоць на 20 хвілін на прыроду, спускалася да ракі і глядзела на ваду. Зэнта любіць, калі дождж стукае па вокнах, тады і працуецца, і думаецца лягчэй. Зэнта ніколі не імкнулася да вядомасці, яна любіць цішыню і спакой. І ў той жа час яна - адна з самых вядомых жанчын!

Зэнта можа і пірог спячы, і шкарпэткі звязаць, спрабавала таксама нешта пашыць, нават курсы кройкі і шыцця скончыла, але зразумела, што гэта "не яе".

Сям'я ў Зэнты вялікая, дружная, працавітая і адукаваная.

Старэйшая дачка Наталля нарадзілася 23 чэрвеня 1983 года, юрыст па адукацыі (ЛЮ), працуе памочнікам суддзі акруговага суда Елгавы, замужам, мае сына.

Малодшая дачка Надзея нарадзілася 14 ліпеня 1985 года, скончыла Акадэмію паліцыі, магістр, капітан паліцыі, старшы інспектар у Добеле, замужам, муж - юрыст, мае сына.

З дзецьмі ў бацькоў даверныя адносіны. Дзеці ганарацца бацькамі, і бацькі ў сваю чаргу імкнуцца к чыстаму і прыкладнаму жыццю.

"Злата"

Старшыня Елгаўскага беларускага таварыства "Злата", член праўлення Саюза беларусаў Латвіі Зэнта Трэцьяк распавядае: "Елгаўскае беларускае таварыства "Злата" створана ў кастрычніку 2012 года. Гэта назва дана ў гонар праваслаўнай святой Златы Магленскай, якая з нябёсаў вучыць нас стойка пераносіць цяжкасці, паважаць адзін аднаго, шанаваць жыццё.

Назва «Злата» - гэта і наш абярэг, ён даруе нам стабільнасць і святло. Трэба падкрэсліць - для нас людзі даражэй золата, што магчыма зрабіць - усё для чалавека.

3 21.12.2012 года "Злата" ўваходзіць у Саюз беларусаў Латвіі і з'яўляецца 14-м таварыствам у складзе Саюза.

У нашым таварыстве 65 чалавек з 10 да 95 гадоў, на жаль, адзін чалавек у гэтым годзе памёр, у цяперашні час - 64 чалавека. Група актывістаў складаецца з 5 чалавек, нашаму ансамблю "Злата" споўнілася 7 месяцаў, мы пачалі ўжо "хадзіць".

Алёна Лазарева, Валянціна Піскунова, Зэнта Трэцьк

“Злата” святкуе Купалле, Каляды. Мы маем сустрэчы з Мартыньшам Зейбергсам, які добраахвотна працуе з перадачай "Чакай мяне". Мы таксама прымалі ўдзел у майстар-класе па касметыцы, плануем зрабіць праграму па беларускай кулінарыі, арганізаваны бясплатныя курсы па вывучэнню латышскай мовы.

Дэбют новага беларускага ансамбля таварыства „Злата“, г.Елгава

Таксама была праведзена прэзентацыя латышка-беларускага і беларуска-латышкага слоўніка ў гонар памяці яго аўтара, доктара філалагічных навук, перакладчыцы беларускай літаратуры Мірдзы Абалы, якая, на жаль, не дажыла да гэтага часу, у гэтым годзе ёй споўнілася 60 гадоў.

Слоўнік быў выдадзены Саюзам беларусаў Латвіі ў 2010 годзе.

Алёна Лазарева, Ілга Апінэ, Ая Надзіня, Зэнта Трэцьяк,
Валянціна Піскунова, Вячаслаў Вагалёнак

“Злата” прымала ўдзел у свяце “Тыдзень славянскай культуры” ў Олайнэ.

“На свяце “Тыдзень славянскай культуры» ў Олайнэ мы набылі не толькі новых сяброў, але і ўпэўненасць у тым, што мы на правільным шляху!”-казала Зэнта.

Ансамбль выступаў таксама ў сацыяльным цэнтры ў Калнцыемсе.

“Злата” прымала ўдзел у форуме праекта ўпраўлення інтэграцыі “Я таксама жыву ў Латвіі”.

“Злата” сябруе з беларусамі Латвіі і Беларусі, Літвы і Эстоніі.

Да нас прыезджалі ў госці і выступалі Ансамбль салістаў Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І. Жыновіча, ансамбль “Купалінка”, “Вербіца”, ансамбль беларускага таварыства “Спатканне” г.Екабпілса.

Мы шануем памяць загінулых пры вызваленні Елгавы і Добеле ад фашыстаў. Прымаем удзел у мерапрыемствах, якія прысвечаны Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

“Злата” садзейнічае яднанню беларусаў і іх актыўнаму ўдзелу ў жыцці горада.“

Зэнта Трэцьяк- член праўлення Саюза беларусаў Латвіі.

Зэнта Трэцьяк

Зэнта Трэцьяк - актыўны грамадскі дзеяч, працавіты і паважаны чалавек.

З.Трэцьяк з'яўляецца дэпутатам Елгаўскай краёвай думы, кіраўніком Камітэта па сацыяльным пытаньням і пытаньням грамадскай бяспекі, членам Фінансавага камітэта Елгаўскай краёвай думы. 1 чэрвеня 2013 года З.Трэцьяк абраная дэпутатам, а 13 чэрвеня 2013 г. - атрымала статус дэпутата.

На сходзе Елгаўскай краёвай арганізацыі сацыял-дэмакратычнай партыі “Согласие” новым старшынёй праўлення абрана дэпутат Елгаўскай краёвай думы Зэнта Трэцьяк.

Чалавек з вялікай літары

Чалавек. Мы часта, не задумваючыся над сэнсам, вымаўляем гэтыя слова. А калі спыніцца і падумаць ...аказваецца, гэта не званне, не пасада, не прафесія, не пагоны і рэгаліі. Гэта сутнасць. Сутнасць чалавека.

Быць ці не быць чалавекам з вялікай літары вызначаецца толькі ўласным рашэннем кожнага! Быць чалавекам з вялікай літары не проста. У свеце, дзе кіруюць хлусня, ліслінасць, грошы, улада і абыяканасць, застацца Чалавекам складана. У апошні час вельмі часта чалавека судзяць па марцы аўтамабіля, вопратцы, сатавым тэлефоне. Але гэта ўсё прыходзіць і сыходзіць. Матэрыяльнае становішча не з'яўляецца гарантыяй таго, што так будзе заўсёды, але толькі высокія маральныя каштоўнасці дапамогуць чалавеку ўтрымацца на вяршыні.

Людзі сталі ацэньваць адзін аднаго па знешнім стандартам, таму што мала стала асоб, багатых душой, моцнай воляй і маральна ўстойлівых. Лягчэй купіць аўтамабіль, каб упісацца ў кола людзей, чым працаваць над сабой.

Чалавек народжаны для мэты, каб пакінуць след на зямлі. Добры след.

Гэтую даследчую працу я прысвяціла цікавай, неардынарнай жанчыне, сваёй зямлячцы, беларусцы Зэнта Трэцьяк. Я ўдзячная Зэнта за садружнасць, за магчымасць дакрануцца не толькі да момантаў яе жыцця і працы, але і да яе добрага сэрца. За час нашых сустрэч я адкрыла Зэнта, як выхаваную, адукаваную, ветлівую, спагадлівую, добразычлівую, уважлівую, працавітую, моцную, валявую, смелую, сціпую, добрапрыстойную, строгую і добрую, шчырую, якая хутка рэагуе на любую сітуацыю, вытрыманую, вясёлую, якая спяшаецца на дапамогу іншым, якая любіць людзей і жыццё, адкрытую, аўтарытэтную, якая мае высокія маральныя якасці.

Самавалоданне, самадысцыпліна, цвёрдасць у жыццёвых каштоўнасцях і перакананнях, цярдзенне, сумленнасць, справядлівасць, міласэрнасць, вера, радасць, вернасць, розум, веданне, мудрасць, разважлівасць, смеласць, любоў - гэта ўсё ўласціва ў яе характары.

Зэнта-пастаянна развіваецца, працуе над сваім характарам, у імкненні да мэты яна не выпусціла сваёй чалавечай годнасці. Яна шануе сутнасць, а не паказуху, шануе сваё добрае імя, як скарб. Чалавек моцнай волі. Чалавек, вядомы сваімі заслугамі перад краінай і грамадствам.

Зэнта Трэцьяк - добры прыклад для падрастаючага пакалення. З. Трэцьяк - асоба, якая не толькі ведае 10 Божых заповедзяў, яна годна імі жыве!

Да новых сустрэч, Зэнта!

30.07.2014.
Латвія, Елгава

Одна из 100 - наша!

Согласно предварительным результатам выборов в 12-й Сейм, в новый состав парламента войдут лишь 19 женщин. Отраднo, что одной из них будет депутат Елгавской краевой думы **Зента Трет'як**, которую в списке партии «Согласие» отметили плюсами почти 2000 граждан не только в Елгаве и в Елгавском крае, но и в Добеле, Тукумсе и Екабпилсе. «НГ» выяснила у депутата, как она оценивает результаты выборов и какими будут ее приоритеты в Сейме.

Первая женщина-начальник Криминальной полиции, бывшая начальник Добельской полиции, руководитель Елгавского белорусского общества «Злата», депутат Елгавской краевой думы, специалист по юридическим вопросам - это лишь часть того, что можно сказать о **З.Трет'як**. Добрым словом ее вспоминают и коллеги, и наши читатели, так как она помогает решать проблемные ситуации и просто душевный человек. И люди ее оценили - в воскресенье утром **З.Трет'як** проснулась депутатом Сейма.

«Пошла спать в воскресенье рано утром, так и не дождавшись предварительных итогов по кандидатам, но через пару часов меня разбудил телефонный звонок с поздравлениями как депутата Сейма», - вспоминает утро после выборов **З.Трет'як**. После телефонного звонка она включила телевизор и почти сразу же увидела на экране свое фото. «На фотографии я была в форме - она была сделана в то время, когда я еще работала в полиции», - улыбается **З.Трет'як**.

Ее охватили смешанные чувства - от радости до страха, сумеет ли она оправдать доверие избирателей. Но сейчас все понемногу становится на свои места. «Я готова взять на себя ответственность и усердно трудиться, чтобы добиться улучшения жизни людей», - говорит депутат Сейма, которая признает - работа депутатом в Елгавской краевой думе стала для нее хорошей школой. Полностью интервью читайте в номере газеты.

Руководитель Елгавского белорусского общества «Злата» Зента Третьяк (посередине) вместе с депутатом 11-го Сейма Еленой Лазаревой и председателем Союза белорусов Латвии Валентиной Пискуновой.

Во время мероприятий в рамках Дней Минска укрепить сотрудничество решили по всем направлениям: от культуры до экономики. Ключевым событием стал бизнес-форум, собравший около сотни представителей прибалтийских и белорусских бизнес-кругов. Инвестиционный потенциал столицы Беларуси, а также других городов презентовали в рамках контактно-кооперационной биржи. Об особенностях ведения бизнеса специалисты рассказали на примере трех сфер: пищевой, строительной и инновационной. Обменяться мнениями бизнесмены могли и за «круглым столом».

Председатель Минского городского совета депутатов Василий Панасюк признал, что Беларусь предоставляет свои конкурентные промышленные площадки для развития, вовлечения латвийского бизнеса, с учетом того, что продукция, произведенная на территории Республики Беларусь, может быть востребована странами Таможенного союза. «Также нам было бы приятно видеть уважаемых латвийских коллег в нашем высокотехнологичном технопарке, свободной экономической зоне «Минск», - добавил В.Панасюк.

Беларусь входит в десятку торговых партнеров Латвии. Разумеется, наиболее тесны связи между двумя столицами. Кстати, соглашение о сотрудничестве они заключили еще 15 лет назад. А вот Дни Минска в Риге прошли впервые, но уже понятно, что это придаст новый импульс развитию отношений - как деловых, так и дружеских. Заместитель председателя Мингорисполкома Жанна Бирич рассказала, что на сегодняшний день в Минске работают 155 совместных предприятий с латвийским капиталом. «Но этого недостаточно, поэтому мы видим, что за последние годы, после вступления Латвии в Евросоюз, товарооборот сократился. Наша цель - показать на форуме, какие сегодня есть возможности, какие преференции», - пояснила Ж.Бирич.

Торжественное открытие Дней Минска в Риге состоялось во Дворце культуры Ziemeļblāzma. Гала-концерт белорусских мастеров искусств собрал аншлаг. Перед латвийской публикой выступили коллективы «Чистый голос», «Хорошки» и «Песняры».

Участие в Днях Минска приняли также елгавские белорусские общества «Злата» и «Лянок» в лице их руководителей Зенты Третьяк и Елена Грисле. Более 15 участников «Златы» посетили и гала-концерт, после которого привезли домой, в Елгаву, приятные впечатления и радость от пребывания в атмосфере этнической родины.

Дни Минска в Евросоюзе проходили впервые, и Рига стала их дебютной площадкой.

Выкарыстоўваная літаратура і матэрыялы:

1) копіі асабістых дакументаў;

2) копіі фота з асабістага архіва;

3) матэрыялы і фота з газет і часопісаў:

<http://rus.delfi.lv/archive/tretyak-groza-ugolovnikov.d?id=5736941>

Третьяк — гроза уголовников

http://www.novaja.lv/portals/portreti/raksts.html?xml_id=6683

Зента Третьяк: «Не бояться перемен, а действовать»

http://www.novaja.lv/portals/lietotaju_raksti/raksts.html?xml_id=22799

Незабываемый праздник в Олайне и участие елгавчан

<http://www.newmodels.lv/novosti/12163.html>

Два взгляда на одну проблему

<http://www.saskanazemgalei.lv/2013/04/sc-zemgale-pieteicis-deputatu.html>

SC Zemgalē pieteicis deputātu kandidātus 10 pašvaldībās

http://news.lv/Novajaa_Gazeta/2013/07/02/v-elgavskom-krae-soglasiem-budet-rukovodit-zenta-tretyak

В Елгавском крае «Согласием» будет руководить Зента Третьяк

http://news.lv/Novajaa_Gazeta/2013/07/02/v-elgavskom-krae-soglasiem-budet-rukovodit-zenta-tretyak

http://news.lv/Novajaa_Gazeta/2009/09/19/zenta-tretyak-ne-boyatsya-peremen-dejstvovat/print

Зента Третьяк: «Не бояться перемен, а действовать»

<http://www.saskanascenrs.lv/ru/predstavitelstvo-v-samoupravlenijah//lv.php>

<http://maxibasketballkaunas2012.lt/novosti/13179.html>

Праздник, который был, есть и будет

http://spatkanne.blogspot.com/2013/12/blog-post_6755.html

http://www.novaja.lv/news/article.html?xml_id=21605

«В душе – Беларусь, а в сердце – Латвия»

http://www.novaja.lv/news/article.html?xml_id=17761

Белорусы — празднику страны

http://spatkanne.blogspot.com/2013/12/blog-post_12.html

Белорусскому обществу "Злата" города Елгавы исполнился год!

<http://belorus.lv/?cat=22>

Архивы рубрики '14 Елгавское белорусское общество „Злата“'

<http://belorus.lv/?p=833>

НЕЗАБЫВАЕМЫЙ ПРАЗДНИК В ОЛАЙНЕ ПРИ УЧАСТИИ ЕЛГАВЧАН

<http://belorus.lv/?p=703>

„ЗЛАЦЕ“ – АДЗІН ГОД!

<http://belorus.lv/?p=630>

В ЧЕСТЬ 90-ЛЕТИЯ МИРДЗЫ АБОЛЫ

<http://belorus.lv/?p=541>

ДНІ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ Ў ЕЛГАВЕ, ПРЫСВЕЧАНЫЯ 10-ГОДДЗЮ САЮЗА БЕЛАРУСАЎ ЛАТВІІ

<http://belorus.lv/?p=429>

ПРЭСС-РЭЛІЗ ФАЛЬКЛОРНАЙ ГРУПЫ “КУПАЛІНКА”

<http://belorus.lv/?p=345>

БЕЛАРУСЫ – СВЯТУ КРАІНЫ

<http://belorus.lv/?p=318>

БЕЛОРУСЫ — ПРАЗДНИКУ СТРАНЫ

„Nedēļa” №.15 26.jūnijs 2003

„Sieviete” octobris 2001

„Kārtība un Drošība” №2. decembris,2008

«Вести Сегодня» Криминальный курьер 8 мая 2013 №18(59)

«7 Секретов» 20.04.2000 №16(73)

і іншыя матэрыялы.

Саюз беларусаў Латвіі

Конкурс: “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць”

Намінацыя: “Беларусы Латвіі. Цікавыя асобы”

Катэгорыя: беларускія таварыствы

ДЫПЛОМ

Узнагароджваецца даследчая работа

Іны Олесавай,

сябры Елгаўскага беларускага таварыства «Ляноў»

“Чалавек з вялікай літары”

за змястоўнасць, глыбокі аналіз лёса гераіні
і цікавую падачу матэрыяла.

Рыга, 15 лістапада 2014